

Aleg. 201

Sprawozdanie

Komisji bankowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie gal. Kasy oszczędności i podwyższenia gwarancyi kraju za jej wkładki.

Wysoki Sejmie!

Gdy w roku 1899 galicyjska Kasa oszczędności, z przyczyn powszechnie znanych uległa groźnemu przesileniu, wtedy to, Wysoki Sejm świadomy żywotności i użyteczności tej instytucji, a pomny nieobliczalnych następstw, pod względem ekonomicznym, kredytowym i społecznym, jakie upadek, a choćby tylko czasowa niewypłacalność tego Zakładu spowodowałaby musiała, uznał za obowiązek Reprezentacyi kraju, rozciągnąć działalność swą opiekuńczą w dobrze zrozumianym ogólnym interesie i na tę instytucję.

Przyjęcie poręki przez kraj za wkładki łącznie z zapadłymi odsetkami w galicyjskiej Kasie oszczędności do wysokości 35 milionów złr. czyli 70 milionów koron, zastrzeżenie mianowania dyrektorów tej instytucji, na propozycję Wydziału krajowego Marszałkowi krajowemu, postanowienie, iż do wydziału galicyjskiej Kasy oszczędności składającego się z 12 członków, Sejmna propozycję Wydziału krajowego wybiera ośmiu członków, wreszcie że wszelka zmiana statutów, regulaminów i instrukcyi jedynie za aprobatą Wydziału krajowego dokonana być może, absolutoryum zaś z zamknięcia rachunków galicyjskiej Kasy oszczędności uchwałać ma corocznie Sejm krajowy.

Oto wynik akcji kraju i jego obecny stosunek do galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie.

Zeszłoroczne sprawozdanie Wydziału krajowego i Komisji bankowej załatwione na posiedzeniu Sejmu w dniu 5. lipca 1901, zawierają najdokładniejsze przedstawienie zarówno całej reorganizacyi Zarządu, wydanych poszczególnych instrukcyi, reglaminów, pragmatyki służbowej, jako też gospodarstwa finansowego i zamknięć rachunkowych galicyjskiej Kasy oszczędności za czas do 31. grudnia 1900.

Odwolując się zatem do powyższego sprawozdania, przystępujemy do zdania sprawy o sprawozdaniu Wydziału krajowego co do galicyjskiej Kasy oszczędności z dnia 3. grudnia 1901 roku, w którym opierając się na poleceniu Wysokiego Sejmu z dnia 5. lipca 1901, treści następującej.

„Sejm wzywa ydział krajowy, aby wziął pod rozwagę następstwa
„łącząc się z osiągnięciem przez galicyjską Kasę oszczędności stanu kapi-
„tałów wkładowych w sumie 70,000.000 koron i w porozumieniu z Zarządem
„galicyjskiej Kasy oszczędności przedstawił wnioski swoje najbliższemu
„Sejmowi.“

Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek żądający rozszerzenia dotychczasowej gwarancji kraju za wkładki łącznie z zapadłymi odsetkami w galicyjskiej Kasie oszczędności z siedemdziesięciu milionów koron na osiemdziesiąt milionów koron.

Komisya bankowa zbadawszy zamknięcie rachunków galicyjskiej Kasy oszczędności za rok 1901, zatwierdzone przez ogólne Zgromadzenie tejże instytucji w dniu 22 kwietnia 1902, rozstrząsnawszy następnie z pełną uwagą na coraz wrażliwsze zobowiązania kraju, istotne powody, które uzasadniają żądane rozszerzenie gwarancji kraju, przysłała do przeświadczenia, że żądane rozszerzenie gwarancji kraju nie tylko jest usprawiedliwione, lecz że należy je zalecić do przyjęcia Wysokiemu Sejmowi zarówno w interesie galicyjskiej Kasy oszczędności, jak i kraju.

Wedle zamknięcia rachunkowego Kasy Oszczędności za rok 1901 czynił stan wkładek w tejże instytucji z dniem 31/12 1901 , 68,932.488·41 K.

Stan ten wkładek wzrósł w pierwszym półroczu r. b. to jest do 30-go czerwca 1902 (wedle wykazów dostarczonych komisji Bankowej przez buchalterję kasy oszczędności) do kwoty 69,618.178·62 K.
w szczególności wynosiły 4%-we wkładki oszczędności z dniem 30/6 62,782.745. K.
Też 3·6-procentowe 6,835.433·60 K.

Łącznie jak wyżej 69,618.178·62 K.

Z powyższego stanu rzeczy wypływa, że gwarancja kraju, dana wkładkom Gal. Kasy oszczędności do wysokości siedemdziesięciu milionów koron faktycznie niemal już wyczerpana została, że więc Galicyjska Kasa oszczędności stoi wobec dylematu bądź nieprzyjmowania dalszych wkładek, lub wprowadzenia książeczek oszczędnościowych nowej kategorii — a to niemających gwarancji kraju.

Obie te ewentualności uważa komisya Bankowa jako wręcz niewłaściwe.

W pierwszym bowiem wypadku, nieuniknionem byłoby nie tylko odstręczenie nowej klienteli, lecz prawdopodobnie i utrata klienteli, już istniejącej, która zmuszona lokować dalsze swe oszczędności w innej instytucji, z czasem mogłaby zupełnie opuścić Gal. Kasę oszczędności.

Stworzenie zaś osobnego typu wkładek niegwarantowanych przez kraj, doprowadziłoby do gospodarstwa finansowego Kasy oszczędności do stanu chaotycznego — o ile że i w aktywach a więc i w pokryciu dwu kategorii wkładek — musiałby nastąpić rozdział, w regule niełatwy a często wprost niedający się uskutecznić; normalny więc dalszy rozwój Gal. Kasy oszczędności da się zdaniem komisji bankowej jedynie utrzymać za pomocą rozszerzenia gwarancji kraju.

Rozszerzenie tej gwarancji leży jednak jakto już nadmieniliśmy i w interesie kraju.

W uchwale bowiem sejmowej A. z dnia 2 lutego 1899 przyjmującej gwarancję kraju za wkładki Galicyjskiej Kasy oszczędności zawarte w Art. III. jest następujące zastrzeżenie.

„Skoro fundusz rezerwowy Galicyj. Kasy oszczędności we Lwowie „ulokowany w papierach pupilarne bezpieczeństwo mających osiągnie 10% „kapitału wkładowego, może Sejm uchwalić, że porękę określoną w Art. „I. uznaje za wygasłą.

Zdaniem przeto komisji Bankowej, przyspieszenie owej chwili, w której Sejm krajowy na podstawie tuż co przytoczonego zastrzeżenia — będzie w możności cof-

nać daną gwarancję — raczej osiągnąć się da przez zwiększenie obrotów Kasy oszczędności, niż przez utrzymanie tych obrotów w granicach dzisiejszych.

Przemawia za tem twierdzeniem już sam fakt, że wedle zamknięć rachunkowych Kasy oszczędności kapitał wkładkowy oprocentowany przez 4 proc. przyniósł w roku 1900 w fruktyfikacyjnym obrocie $5\frac{2}{10}$ brutto po nadto nie ulega wątpliwości, że przy prawidłowem gospodarstwie, jakto i Dyrekcyja Kasy oszczędności w piśmie z 11/11 1901 wystosowanem do Wydziału krajowego stanowczo podnosi, zysk czysty z obrotów Kasy oszczędności przeciętnie najmniej na $\frac{1}{2}$ proc. od kapitału wkładkowego przyjąć należy.

W miarę zatem większych obrotów, wzrastać będą i zyski kasy oszczędności, dziś i jeszcze przez szereg lat potrzebne do wyrównania poniesionych lub przewidywanych strat z przeszłości pochodzących.

Po pewnym jednak upływie czasu, niedającego się oczywiście terminowo oznaczyć, z zysków Kasy oszczędności tworzyć się będzie fundusz rezerwowy którego wzrost szybszy lub wolny stać będzie w związku z dłuższem lub krótszem trwaniem gwarancyi krajowej.

Co się zaś tyczy ryzyka kraju z powodu udzielonej względnie zwiększenia gwarancyi kraju, to upatrujemy ryzyko to, raczej w wypadku gdyby Administracyja kasy była złą niż w gwarancyi samej lub jej wysokości.

Liczne bowiem a ciągłe doświadczenia uczą, że w instytucjach finansowych bardziej może niż w każdym innym przedsiębiorstwie dobry zarząd instytucyi, a więc indywidualności kierujących Zakładem jest pierwszą podstawą jego bytu i rozwoju, obok zdrowej organizacyi.

Dzisiejszy Zarząd kasy oszczędności usilną a umiejętną swą pracą, przyczynił się nie mało do odrodzenia zaufania, którym lat kilkadziesiąt chlubiła się ta instytucya. Podnosimy to i z obowiązku należnego uznania i dla poparcia ostatecznych wniosków naszych.

Dołączając do sprawozdania niniejszego dwie tabele, z których pierwsza uwidacznia stosunek procentowy poszczególnych grup lokacyi funduszu obrotowego do kapitału wkładkowego z dniem 30. Czerwca 1902, druga natomiast przedstawia statystykę wkładek, wedle ich wysokości w dniu 31/12 1901, przechodzimy do głównego zadania niniejszego sprawozdania. Ze sprawozdania Wydziału krajowego stanowiącego tło niniejszych uwag, przyszedł Wysoki Sejm do wiadomości, iż Dyrekcyja gal. kasy oszczędności na mocy uchwały swego wydziału z dnia 11/11 1901 wniosła do Wydziału krajowego prośbę o wyjednanie u Sejmu krajowego podwyższenia gwarancyi kraju za wkładki do sumy 100 milionów koron.

Wydział krajowy jednak uznał za stosowne żądanie to ograniczyć do osiemdziesięciu milionów koron, wychodząc z zapatrywania że na razie będzie dostatecznem przyznać rozszerzenie poręki kraju tylko dla dalszych 10 milionów koron.

Jakkolwiek komisya Bankowa mniema, że uwzględniając faktyczny stan wkładek w dniu 30/6 rb. proponowane przez Wydział krajowy rozszerzenie gwarancyi o dziesięć jedynie milionów koron, a więc z siedmdziesięciu na osiemdziesiąt milionów koron, przy dalszym normalnym rozwoju gal. Kasy oszczędności zaledwie na lat trzy wystarczy, które to przypuszczenie znajduje poparcie w (okoliczności, że przy dokonaniem nawet obniżeniu oprocentowania wkładek z 4% na 3-60 i jak to Tabela ad 3 uwidacznia) stan wkładek uległ mało znaczącym zmianom, to jednak komisya Bankowa nie czuje się powołaną do czynienia wniosków co do rozszerzenia gwarancyi po nad propozycję Wydziału krajowego, wychodząc z zasady, że w tej mierze inicjatywa tak samo jak i w innych sprawach dotyczących kasy oszczędności ze strony Wydziału krajowego wychodzić powinna. Nadmienając, że dokonane obniżenie oprocentowania wkładek Kasy oszczędności z 4% na 3-60 w szczególności wkładek nowych z dniem 1 marca 1902, zaś wkładek dawnych, o ile one przewyższają kwotę 10.000 K. z dniem 1. lipca 1902 odpowiada i obecnym konjunkturam targu pieniężnego i ekonomiczno-społecznym zadaniom Kasy oszczędności, wreszcie że załatwienie bilansu Kasy oszczędności za rok 1901 osobnem sprawozdaniem Komisji bankowej objęte zostanie,

Komisya bankowa zgodnie z Wydziałem krajowym czyni wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 3 grudnia 1901 LW. 77.677, o galic. Kasie oszczędności we Lwowie.

2. Sejm zmieniając Art. IV. uchwały swej z 27. lutego 1899 (dz. u. kr. Nr. 35), postanawia:

Jak długo trwa gwarancya kraju w Art. I. powyższej uchwały określona, nie może stan kapitałów wkładkowych w gal. Kasie oszczędności we Lwowie ulokowanych przewyższać sumy 80,000.000 koron.

Suma ta może być zmienioną tylko na podstawie uchwały Sejmu krajowego.

Władysław Kraiński

przewodniczący.

Abrahamowicz

sprawozdawca

Tabela I.

Stosunek procentowy

poszczególnych grup lokacji funduszu obrotowego do kapitału
wkładkowego z dniem 30. czerwca 1902.

Grupa lokacji	obejmuje aktywa	w kwocie		Stosunek procentowy	
				do kapitału wkładkowego pomniejszonego o wartość gmachu własnego	z uwzględnieniem kwoty 4,000,000 K. przewidzianej z tytułu wkładku na rachunek bieżący
I.	Pożyczki hipoteczne, reszty cen kupna, dobra i realności nabyte, procenta zaległe, pożyczki komunalne	43,253.585	43	64.16	60.57
II.	Weksle i pożyczki skryptowe towarzystw zarobkowych i gospodarczych oraz spółek oszczędności i pożyczek.	11,450.399	72	16.98	16.03
III.	Papiery wartościowe, własność funduszu obrotowego stanowiące	10,411.912	—	15.44	14.58
IV.	Zaliczki na podkład papierów wartościowych i lokacje w instytucjach finansowych	846.553	53	1.25	1.18
V.	Interesa w likwidacji (St. Szczepanowski, W. Wolski & K. Odrzywolski)	9,568.652	49	14.19	13.39
VI.	Kasa, różni dłużnicy, ruchomości	693.206	47	1.02	0.97
	Na gmach własny, wraz z stacją elektryczną reprezentujący w aktywach bilansu wartość	2,207.522	72		
	Z kapitału wkładkowego K. 69,618.178·62 (względnie koron 73,618.178 62) przypada 3·17%, względnie 2·99%.				
	Suma aktywów, jak w zestawieniu do bilansu	78,431.832	36		

Suma lokacji przewyższa kapitał wkładkowy o 12·04%, albowiem w obrocie prócz kapitału wkładkowego będą 30. czerwca 1902:

- a) wkładki na rach. bieżący;
- b) suma uzyskana z reoskontu weksli;
- c) suma uzyskana z lombardu papierów wartościowych.

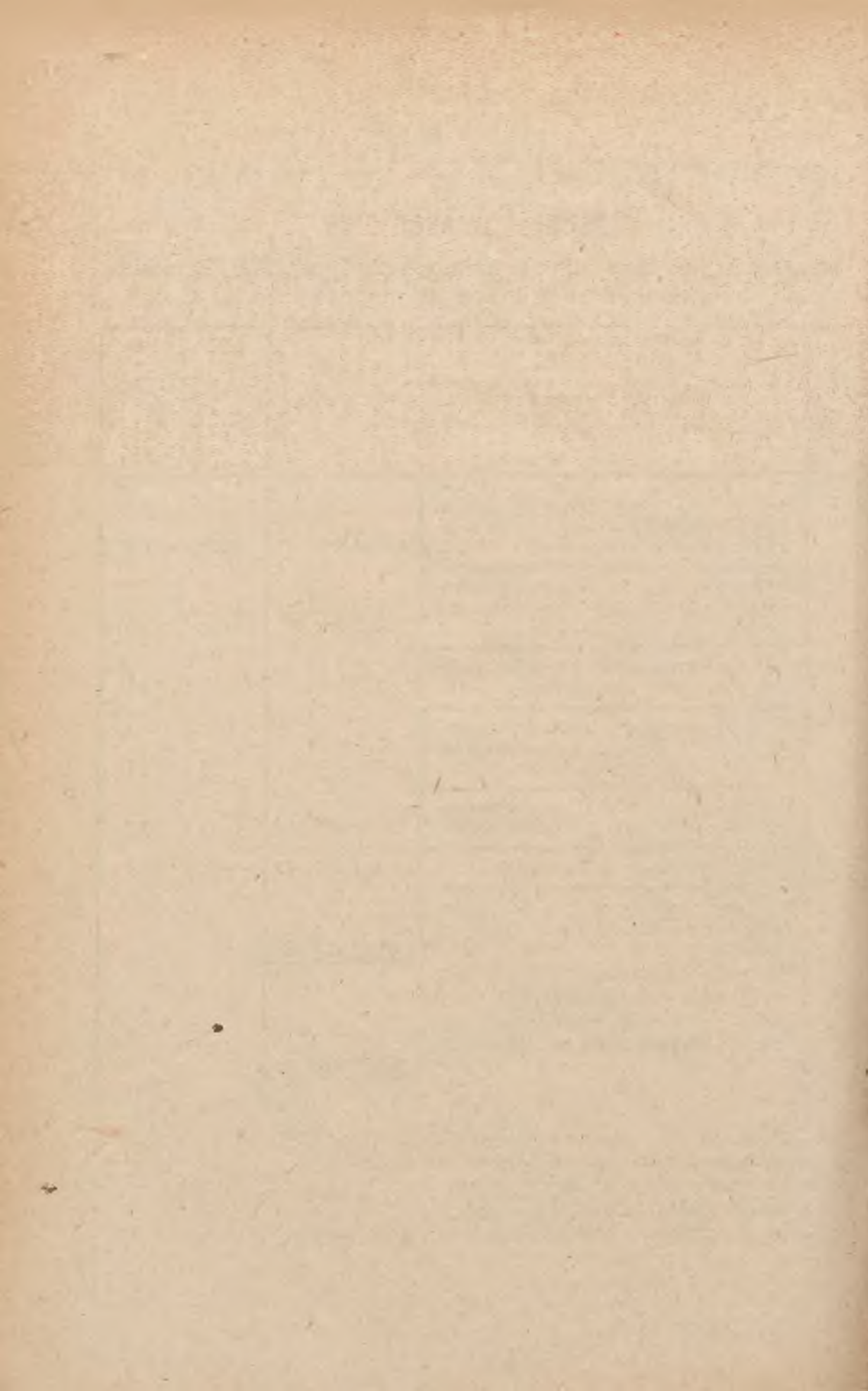

Tabela II.

Wykaz
statystyczny wkładek zestawiony według inwentarzy
z dniem 31. grudnia 1901.

mniej	jak	200	koron	40028	książeczek
200	do	1000	"	22248	"
1000	"	2000	"	8107	"
2000	"	4000	"	6593	"
4000	"	6000	"	3483	"
6000	"	8000	"	602	"
8000	"	10000	"	253	"
10000	"	20000	"	343	"
wyżej	-	20000	"	98	"
Ogółem				81755	książeczek

Tabela III.

Zestawienie ruchu wkładek

za czas od 1. marca do 24. czerwca 1902.

	Wkłádki na 4%				Wkłádki na 3·6%				R a z e m				Uwaga
	pobrano		wyplacono		pobrano		wyplacono		pobrano		wyplacono		
w miesiácu marcu 1902	10.104	28	2,416.639	81	2,421.770	91	121.603	67	2,431.875	19	2,538.243	48	d. 27. V. b. r. wydzielono z kap. 500.000 koron.
" " kwietniu "	29	70	2,073.609	71	2,077.431	95	361.484	76	2,077.461	65	2,435.094	47	
" " maju "	1.099	76	2,251.063	85	2,134.855	43	614.620	22	2,135.955	19	2,865.684	07	
" " czerwcu "	9.425	47	1.525.172	82	1,860.599	76	604.307	39	1,870.025	23	2,129.480	21	
Ogółem	20.659	21	8,266.486	19	8,494.658	05	1,702.016	04	8,515.317	26	9,968.502	23	

Zestawienie ogólne:

Stan kapitału: na 4 %.

z dniem 1. marca 1902 K. 69,785.195·58

Pobrane wkłádki: na 4% K. 20.659·21

na 3·6% „ 8,494.658·05 K. 8,515.317·26

Wyplacone wkłád. na 4% K. 8,266.486·19

na 3·6% „ 1,702.016·04 „ 9,968.502·23

Więcej wyplacono „ 1,453.184·97

Stan kapitału z dnia 24. czerwca 1902.

na 4% K. 61,539.368·60

„ 3·6% „ 6,792.642·01 „

Razem K. 68,332.010·61

Uwaga: wyplacono więcej, według rachunku jak wyżej
wykazano K. 1,453.184·97
po odliczeniu wydzielonej dnia
27. maja br. z kapitału, wkłádki
Banku krajowego K. 500.000·—

Więcej wyplacono gotówką. „ 953.184·97

